

Commissie voor Monumenten

Bijlage(n)

Verzenddatum

Uw brief van: ---

Uw kenmerk: ---

Onderwerp: Ontwerpvarianten Centrumvisie

Geacht College,

In de vergadering van 4 april 2017 heeft de commissie stilgestaan bij de ontwerpvarianten 1 en 2 voor de herinrichting van het dorpscentrum/ dorpsplein. De commissie heeft de gepresenteerde varianten vanuit historisch perspectief bekeken.

Onderstaand worden de drie belangrijkste onderdelen toegelicht, namelijk: ensemble waarde, ontbreken visie en de ontwerpvarianten,. In de bijlage wordt uitgebreider inhoudelijk kritiek gegeven op de ontwerpvarianten.

Ensemble waarde

Het totale ensemble¹ van **kerk, hof en, de groene bomening** hebben een grote cultuurhistorische, stedenbouwkundige, ensemble en archeologische waarde. Dit beeldmerk wordt **volledig teniet** gedaan in de twee ontwerpvarianten.

De Rijksdienst voor Cultureel erfgoed, destijds Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ) heeft zich uitgesproken over de hoftuin in relatie tot de Witte Kerk. In een brief aan het college van B&W, dd. 9 juni 2006, wordt de aanvraag tot sloop van de muur afgewezen omdat '...de cultuurhistorische waarden wezenlijk worden aangetast door de voorliggende plannen...'. De Rijksdienst schrijft, namens de staatsecretaris, verder dat 'concluderend kan gesteld worden dat de hof rondom de kerk van belang is vanwege de cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarde, de ensemblewaarde en de archeologische waarde. Hoewel het bakstenen muurtje zelf vrij weinig bijzondere waarde vertegenwoordigt, vormt het als begrenzing en vanwege de historische belijning een belangrijk ijkpunt binnen de dorpskern. Gelet op de bovengenoemde monumentale waarden kan ik niet instemmen met het verkleinen van de hof, het stileren van de vorm en het toepassen van nieuw niet-historisch materiaal...'. (brief RDMZ, brief dd. 27 maart 2007).

Visie / concept ontbreekt

Bij beide ontwerpvarianten is **géén visie** aanwezig.

Een visie is de vervolg stap die moet worden gezet na het vergaren van de bouwstenen. Dit vormt tezamen dé basis voor een sterk ontwerp.

---

¹ Ensemble: Samenhangend geheel van onroerende en roerende zaken van (cultuur)historisch belang.

De bouwstenen die ontwikkeld zijn, zijn afkomstig uit de onlangs opgezette Centrumvisie te samen met de gebiedssessies, maar deze zijn naar ons inziens te vrij vertaald naar de voorliggende varianten. Dit wordt nader toegelicht in onderstaande kop, Ontwerpvarianten.

Resultaat is dat er twee zwakke ontwerpvarianten zonder visie voor u liggen. De keuzes van de ontwerpvarianten lijken gemaakt te zijn op de inbreng van de werksessies en de professionele inbreng is laag. Denkend aan, cultuurhistorie – stedenbouwkundige opzet – assenkruis –ensemble – hoofd entree kerk - bestaande gevels – zichten – etc.

Ontwerpvarianten

Beide varianten kennen positieve onderdelen maar ook vele negatieve. Daarmee valt voor beide ontwerpvarianten te pleiten. Echter zoals ze nu zijn ontworpen, wordt de kwaliteit van het ensemble te niet gedaan. Bij beide ontwerpen wordt het ensemble te ver opengeboken en wordt geen duidelijk ruimtelijk standpunt ingenomen.

De dorpskern is opgebouwd uit een stedenbouwkundig **assenkruis**. Waarbij de Witte Kerk in direct verband staat met het St. Bavo Hoofdgebouw. De kerk heeft een duidelijke oost-west ligging die totaal afwijkend is van het stedenbouwkundige patroon van de dorpskern. Deze vormentaal is zeer belangrijk, en is totaal niet benut. Evenals de **hoofdentree** van de kerk en het hof. In variant 2 komt de ligging van de kerk beter naar voren en in variant 1 is gekeken hoe het assenkruis een functie kan hebben. Dit kan verweven worden. Beide kunnen veel sterker worden ingebed door het oppakken van het stedenbouwkundige patroon.

De instandhouding van de **omvang** van het ensemble is voor de MC van groot belang. Dit is van historisch waarde en dit mag te allen tijde niet worden verkleind. De muur van het ensemble, acht de MC minder noodzakelijk, maar de MC hecht grote waarde aan de contour van de muur, dat deze **contourlijn** ten aller tijde duidelijk waarneembaar en voelbaar moeten zijn in het gebied. Variant 1 speelt hier goed op in door de contourlijn als gebruiksmuur duidelijke te markeren. Echter loopt het vloervlak zowel binnen als buiten het hof door en dit zorgt ervoor dat de ensemble waarde volledig verbroken wordt. Variant 2 heeft de contour en daarmee het ensemble onwenselijk verkleind! De voorgestelde traprede is een zeer zwak voelbare grens.

Het **hoogteverschil** van het hof is een kracht, de kwaliteit van de oude strandwal moet zichtbaar blijven, verbeterd worden in de toekomst. In de varianten, waar tot onze spijt geen straatprofielen zijn weergegeven, is dit minimaal opgepakt.

Zo ook de **boomcirkel**. Deze is onderdeel van het ensemble en vormt de verticale groene kracht. Zeer belangrijk voor de maatverhouding is om de bomenring buiten de muur te houden en de locatie aan te behouden. Daarbij is het belangrijk om de vorm van de cirkel te blijven zien. Het aantal bomen en het soortgebruik is bespreekbaar. Bij beide varianten is het aantal gehalveerd en met de voorgestelde openingen zal de cirkelvorm nauwelijks ervaarbaar zijn. De MC is enthousiast over de bloemenweide, maar mist de grootschalige opzet van bloembollen. Noordwijkerhout als 'Hart van de Bollenstreek'.

Het **medegebruik** van het hof is duidelijk vastgesteld: de bezoeker is te gast! Het medegebruik kan prima afgedwongen worden met ruimtelijke ingrepen. Bij variant 1 wordt hier helder mee omgegaan door de invulling van een fysieke scheidingsmuur met een extra functie als zitelement. Bij variant 2 is de contourlijn zeer fragiel door het vloervlak door te trekken buiten het hof, met enkel een scheiding als zijnde een trede.

Advies Commissie

In Nederland is Noordwijkerhout bijzonder met haar groene historische ensemble te midden van het dorpshart! Wees hier trots op en versterk het historische van kerk en hof.

Gelet op het vorenstaande verzoekt de Monumentencommissie uw college te bevorderen om geen voorkeur uit te spreken voor een van de varianten. Maar een oproep aan de ontwerpende partij om de positieve punten van beide ontwerpvarianten te koppelen met de toevoeging van een gedegen visie. Met deze ingrediënten kan **één krachtig vervolgon ontwerp** ontstaan.

De Monumentencommissie vraagt vanuit haar expertise ruimte en input om direct betrokken te blijven bij het vervolg ontwerp. Wetend dat een volgend overleg reeds gepland is om het vervolgon ontwerp te bespreken. Ook wordt gewerkt door SAB aan een "derde variant" naar aanleiding van de opmerking uit de vergadering van de Monumentencommissie van 24 april jongstleden.

Namens de monumentencommissie,

A square image containing a handwritten signature in dark ink on a white background. The signature is stylized and appears to be the initials 'L. Vis'.

ir. L. Vis
voorzitter

BIJLAGE

Kritiek

Onderstaande punten beschrijven de kritiek op de ontwerpvarianten. Het is opgedeeld in:

- Algemene kritiek, geldende voor beide ontwerpen: zaken die voor beide ontwerpvarianten vragen opleveren.
- Specifiek voor variant 1
- Specifiek voor variant 2

Ontwerpvarianten 1 + 2, Aandachtpunten

Ensemble	Wat is de kracht van het historische ensemble: kerk en hof. <i>Hoe kan je het ensemble versterken?</i> <i>Hoofdentree kerk / hof, nu volledig ondergeschikt?</i> <i>Bijzondere Oost-west ligging kerk in centrum?</i>
Muur:	Krachtige lijn, de grens van het hof en daarmee de grens van het ensemble.
Strandwal	Het ensemble is gelegen op een oude strandwal.
Hoogteverschil	met het openbare gebied is nu duidelijk zichtbaar.
Assenkruis:	Waar is de kracht van het assenkruis in centrum Noordwijkerhout? <i>Is het wel of niet een onderdeel van assenkruis?</i>
Gevels	Hoe wordt aansluiting gezocht met de bestaande gevels en met de nabij gelegen straten.
Graven	Duidelijkheid mag je nu wel of niet de grond in?
Verkeer:	Alleen gesproken over auto's te gast. <i>Wat ziet men voor zich voor de voetgangers/fietsers/auto's/routing/parkeren?</i>
Weekmarkt	Maak een locatiekeuze! Nu blijft dit in het midden waar dit zal zijn, maar de impact heeft grote gevolgen voor de inrichting van het gebied en daarmee de varianten. <i>In de beleving van de staan de weekmarkt met grote kramen/wagens in schil contrast met kleinschalige opzet van de dorpsplein/witte kerk. En is het wenselijk hier géén weekmarkt te houden!</i>
Medegebruik	Duidelijk standpunt van de gemeente over medegebruik hof: te gast en geen commerciële doeleinden! 'Het beperkte medegebruik van de hof moet steeds worden getoetst aan een vooraf opgestelde set van kwalitatieve voorwaarden.' In de presentatie aan de MC wordt ook aangegeven dat er in drukke tijden terrassen op het hof kunnen komen. Dat staat hier lijnrecht tegenover en is onwenselijk. <i>Waar welk gebruik dan wel/ hoeveelheid - frequente? Deze bepalen de inrichting.</i> <i>Is aan een tijdelijke invulling van kraampjes gedacht met een groene ondergrond?</i>
Bomen	Aantal bomen gehalveerd. De reden hiervoor niet helder. Zo ook de keuzes voor nieuwe soorten.
Bollen	Bloementuin met mix van bollen nu onderbelicht. Het bollendorp, in de bollenstreek.
Groen	Geeft warmte en leven aan het dorp. De combi groen en ensemble maakt het een bijzonder centrum. Stenen gaan dit concept volledig voorbij.
Beheer:	Hoe speelt het nieuwe ontwerp hierop in?

Hiermee valt of staat het voor de toekomst. Kunnen hier met de gemeente/ betrokken goede afspraken worden gemaakt.

- Materialisatie Wegens belang en uitstraling van de dorpskern pleit de MC voor hoogwaardige bestrating en materiaalgebruik.
- Terrassen Niet in ontwerpvarianten meegetekend maar vormen een grote ruimtelijk invulling. Dit geeft een vertekend beeld van de werkelijke situatie.
Waar wordt dit programma een onderdeel van en op welke locatie?
- 3D impressie In de 3D impressie zijn de terrassen wel weergegeven, met een tafeltje/ parasolletje. Ook dit geeft een vertekend beeld. In werkelijkheid zijn dit zware semi-gesloten windschermen.

Kritiek Variant 1

Positief

- Doorbreken muur: openingen maken, verlagen, zitmeubels zijn prima invullingen.
  - o Kanttekening, ga zorgvuldig om naar het formaat en locatie van de opening
- Grote bloementuin geeft een warme sfeer. Voeg groots bollen toe.
- Meubilair / fiets parkeren in een duidelijke verhardingsbaan is helder op ontwerptekening.

Negatief

- Hoofdentree kerk wordt niet prominent gemarkeerd. De kerk is de basis van het ensemble.
- Bomenring is zover doorbroken dat in werkelijkheid geen ring meer zichtbaar is
- Verharding van het hof doorlaten lopen buiten de muur, verknipt het ensemble
- Organische vormtaal sluit nergens helder op aan. Keuzes maken, alleen organisch op het ensemble of alleen daarbuiten.
- Verharde ruimtes op het hof zijn qua formaat en ligging, onduidelijk en versteend.
- Vierkant verharde vlak sluit deels wel / deels niet aan op bestaande gevels. Idee hierachter komt niet tot zijn recht en verzwakt het totaal

Kritiek Variant 2

Positief

- De nieuwe paden ten westen, noorden en zuiden van de kerk versterken de bijzonder oost-west ligging van de kerk te midden van een geheel andere dorpsstructuur.
- Ensemble wordt meer versterkt door natuurstenen vlak, buiten de muur, als een plein weer te geven. Nu getekend met rondom straten, zou ook anders kunnen maar geeft wel een helder beeld

Negatief

- In de bomenrand staan veel minder bomen dan het huidige aantal en zijn er vervreemde openingen getekend.
- Bloementuin rond de kerk is zeer minimaal en geeft een totaal ander beeld aan huidige groene centrum. In werkelijkheid krijgt het centrum een versteend uiterlijk met een groen randje rond de kerk.
- Ensemble is overduidelijk verkleind en het oude wordt zwak weergegeven.
- De hofmuur is getransformeerd naar een matige natuurstenen trede zonder functie.
- Vloerlijnen tussen openbaar gebied en nieuwe en oude contour loopt door in gelijksoortige bestrating en programma. Nieuwe functie onduidelijk waardoor in de tijd deze ruimte makkelijk benaderbaar zal zijn voor commerciële doeleinden.
- Meubilair en fiets parkeren onduidelijk
- Verkeersstromen onduidelijk Fiets/wandel/auto + fiets parkeren
- Hoogteverschil van de strandwal wordt versnipperd door de verschillende hoogtes, programma en materiaalgebruik en verzwakt het ensemble.